

BIG

BROTTSFÖREBYGGARNA I GÄVLE

VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2020

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020

Brottsförebyggarna i Gävle (BIG) utgår i sitt arbete från att olika former av destruktivt beteende, från barn och ungdomars sida, bottnar i att de inte fått eller får sina grundläggande sociala behov tillfredsställda.

Det mest framgångsrika sättet att förebygga missbruk, kriminalitet, social utslagning och utanförskap är att stärka individen. Detta genom ett främjande arbete som syftar till att höja dennes självkänsla, självkännet och förmåga att i samspel med andra forma sitt eget liv utifrån egna förutsättningar och idéer.

Det sker genom skapandet av mötesplatser där det finns möjlighet att bygga positiva relationer med vuxna och jämnåriga.

Ledord för all vår verksamhet är:

- en gemensam värdegrund
- samverkan
- helhetssyn
- långsiktighet

Arbetsätt

Vår roll är att i första hand stödja de vuxna som i olika sammanhang möter barn och ungdomar till och med gymnasieåldern. Detta genom att utveckla och stärka deras kompetens och medverka till att skapa arenor för samarbete. BIG skall alltså vara ett stöd till ordinarie verksamhet när den genomför olika insatser, dvs. inte gå in och ta över, då detta oftast är kontraproduktivt.

Våra insatser kan rikta sig till föräldrar, personal från förskolan, skolan, fritidsgårdarna, polisen, socialtjänsten, föreningsledare, ledare inom idrottsrörelsen, vuxenvandrargrupper med flera.

Vår ambition är att insatserna genomsyras av ett normkritiskt perspektiv.

Arbetsmetoder

- utbildning
- samverkan
- information
- konsultation
- coachning
- omvärldsbevakning samt att förmedla forskningsresultat

Vision

Gävle skall vara en trygg kommun för samtliga barn och ungdomar att växa upp i.

Styrdokument

BIGs mål vilar på de värden som kommer till uttryck i FNs barnkonvention, de olika nämndernas mål, uppdrag och styrdokument, skolans olika läroplaner och lagar, diskrimineringslagen, de nationella folkhälsomålen och Riksidrottsförbundets styrdokument "Idrotten vill".

Mål

De övergripande målen med BIGs insatser är att tillfredsställa barns och ungdomars behov av att bli sedda, hörda och bekräftade, men också av att finnas i ett sammanhang och möta gränser. De kortsiktiga målen formuleras utifrån de olika insatser vi gör.

Uppföljning

Verksamheten följs upp vid BIG-gruppens samt ledningsgruppens möten.

Utvärdering

I huvudsak så är det BIGs stöd till den ordinarie verksamheten och hur värdefullt man upplever det stödet som kan utvärderas när vi utvärderar BIGs insatser. Den ordinarie verksamheten har i sin tur ansvar för att utvärdera sina egna insatser. För BIG är givetvis utfallet av dessa utvärderingar intressant att förhålla sig till och kan vara vägledande för nya insatser riktade till verksamheten.

Ekonomi

BIGs verksamhet har finansierats av Gävle kommun och Gävlefastigheter Gävle kommun AB. Medverkande huvudmän står för lönen för respektive personal.

Organisation och ledningsgrupp

- Anna-Karin Wågberg Sperring, Styrning och stöd Gävle, ordförande.
- Jonas Bentzer, Vårld Gävle.
- Caroline Engberg, Styrning och stöd Gävle.
- Jens Gagge, Styrning och stöd Gävle, Säkerhetsenheten.
- Kurt Hjalmarsson, Utbildning Gävle (t.o.m. juni).
- Måns Jennehag, Polisen Gävle.
- Anne Jäder, Utbildning Gävle (fr.o.m. juli).
- Hanna Krantz, Livsmiljö Gävle (fr.o.m. juni).
- Malin Köhler, Polisen Gävle.
- Pelle Matton, gruppledare BIG.
- Andreas Tuveson, Livsmiljö Gävle (t.o.m. februari).

BIG är en del av Gävle Kommuns brottsförebyggande arbete.

Personal

- Nanny Hörnqvist, Vårld Gävle.
- Pelle Matton, Utbildning Gävle.
- Jonas Norström Pettersson, Livsmiljö Gävle.

Insatser Tryggare skola

Trygghetsarbetet handlar om att ge chefer och personal inom skolan och förskolan stöd i arbetet med värdegrundsfrågor. Tyngdpunkten har legat på det främjande och förebyggande arbetet och arbetet med att skapa trygga och goda lärandemiljöer. Våra insatser syftar även till att stödja skolorna i att åtgärda olika problem.

Trygghetsarbete i skola och förskola

- Vi har genomfört en utbildning på temat, kränkningar, trakasserier och normmedvetet arbetssätt i förskolan, Medverkade gjorde likabehandlingsansvariga och utvecklingsledare i Valbo förskoleområde. Deltagarna värderar insatsens innehåll till 3.9 och upplägget till 3.8 på en fyrgradig skala.
- Vi har genomfört en utbildningsinsats för alla likabehandlingsansvariga i Sörby förskoleområde. Temat var trygghetsarbete i förskolan med fokus på barnkonvention och normutmanande arbetssätt. Deltagarna värderar insatsens innehåll till 3.9 och upplägget till 3.6 på en fyrgradig skala
- BIG har i samarbete med Utbildning Gävle (UG) genomfört en utbildningsdag för förskolepersonal, som fått i uppgift att starta tillfälliga förskolor i olika områden i Gävle kommun. Utvärdering visar att deltagarna värderar insatsens innehåll till 4.0 och upplägget till 3,7 på en fyrgradig skala.
- Vi har i samarbete med UG arbetat fram ett utbildningsmaterial för elevråd i åk 4-6 och åk 7-9. Materialet är tänkt att användas av skolornas elevrådsansvariga i samband med uppstart av elevrådet.
- Vi har genomfört en nätverksträff med elevrådsansvariga på grundskolan. Vid träffen presenterades de utbildningsmaterial om elevråd som BIG arbetat fram i samarbete med UG.

Våldspreventivt arbete

BIG har i samarbete med Enheten för Social hållbarhet fortsatt implementeringen av olika våldspreventionsprogram i Gävles skolor. Detta har skett genom att erbjuda skolorna utbildning i de två olika våldspreventiva lektionsprogrammen "Agera tillsammans" och "Mentorer i våldsprevention" (MVP). Agera tillsammans vänder sig till elever på mellanstadiet och MVP till elever på högstadiet och gymnasiet.

- BIG har genomfört två utbildningar i Agera tillsammans riktad till pedagoger på mellanstadiet. sammanlagt deltog 26 personer. Utvärdering visar att deltagarna värderar insatsens innehåll och upplägg till 3.8 på en fyrgradig skala.
- Vi har genomfört en specialanpassad utbildning i Agera tillsammans för nyanställda fältarbetare i kommunen.
- Vi har tillsammans med Enheten för Social hållbarhet och Elevhälsan genomfört två utbildningar i Mentorer i MVP. Utbildningen riktar sig till pedagoger på högstadiet och gymnasiet, 22 personer deltog. Utvärdering visar att deltagarna värderar insatsens innehåll till 4.0 och upplägget till 3.9 på en fyrgradig skala.
- Vi har informerat all personal på Sofiedalskolan f-6 om vad det innebär att arbeta med Agera tillsammans samt gett en kortare utbildning i våldsprevention.
- Vi har tillsammans med Enheten för Social hållbarhet genomfört en påbyggnadsdag för de som tidigare gått utbildning i MVP och eller Agera tillsammans.
- Vi har i samarbete med Rädda barnen genomfört en inspirationsföreläsning kring materialet Stopp Min kropp. 120 skolpersonal från lågstadiet medverkade.

Gävlemodellen – skolans arbete mot mobbning

Syftet med Gävlemodellen (GM) är att förena Skolverkets forskningsresultat som presenteras i rapporten ”Utvärdering av metoder mot mobbning”, med de krav som ställs på verksamheten i skollagen, diskrimineringslagen, läroplanen och andra styrdokument. Insatsen sker i samarbete mellan Utbildning Gävle (UG), BIG och Högskolan i Gävle (HIG).

GM är inte ett färdigt program, utan respektive skolas insatser utgår från den egna skolans förutsättningar och behov.

I styrgruppen för GM ingår professor Peter Gill, grundskolechef Eva Levin, kvalitetsutvecklare Bo-Erik Simonsson samt Utbildning Gävles representant i BIG-gruppen Pelle Matton. Med anledning av forskningssamarbetet med HIG så ingår även två forskare från HIG, professor Silvia Edling och professor Guadalupe Francia. Styrgruppen har genomfört sex möten under året.

- Peter Gill är en viktig kontakt in i den akademiska världen. Han bevakar forskningsläget när det gäller dessa frågor. Peter har översatt och sammanfattat ett antal internationella forskningsartiklar som vi har kunnat skicka ut till vårt nätverk bestående av skolledare, Trygghetsteam och Personalutbildare, sammanlagt ca 500 personer.
- Forskningssamarbete med HIG har utvecklats under året. Vi har även ansökt om forskningsmedel för kommande år.
- Vi riktade följande fråga, till de ca 500 personer i Gävles skolor som ingår i nätverken kring GM: ”Vad skall professor Peter Gill *söka efter* i forskarvärlden och vad önskar ni att professorerna Silvia Edling och Guadalupe Francia skall *undersöka* i ert vardagsarbete med GM?”
Detta resulterade att vi fick tio frågor som forskarna har svarat på. Dessa svar har skickats ut till alla i våra nätverk.
Syftet med detta är att utveckla samarbetet mellan forskarvärlden och praktiken i skolan.
- För att skapa en långsiktighet och ett kontinuerligt stöd till skolledarna, så kallar vi dem två gånger per år till enskild uppföljning av arbetet på den egna enheten. Vi har träffats digitalt via Teams och vi använder oss av en modell med reflektion och självskattning. Cirka 75 skolledare har deltagit i insatsen.

- För att långsiktigt kunna behålla en hög kompetens inom ramen för Gävlemodellen så har vi i samarbete med en tidigare skoljurist spelat in utbildningen för Trygghetsteam. Trygghetsteamens uppgift är att kunna gå in i svårare kränkingsärenden men också vara ett stöd till personal som arbetar med ett ärende. När filmen är klar skall den kunna användas vid utbildning av nya personer som skall ingå i Trygghetsteam.

- **Enkätverktyget**
  - Trygghetsenkäten har genomförts v.12 och v.42 i hela grundskolan. Det är ca 9000 elever som medverkar. Resultatet från dessa enkäter ligger sedan till grund för de olika skolornas insatser för att skapa trygga och goda lärandemiljöer.

  - Bo-Erik Simonsson har vid två tillfällen genomfört digitala stödinsatser, riktad till grundskolan och gymnasieskolan. Dessa handlade om hur man kan tolka enkätresultatet från den kommunövergripande kartläggningen som genomfördes under våren och hösten.

  - Vecka 42 genomfördes höstens enkätkartläggning. Svartfrekvensen för enkäten från förskoleklass till åk 3 var 95,2% och för enkäten i åk 4 - 9 var den 88%. Citerar professor Peter Gill – *Underlaget från Gävle har mycket hög reliabilitet, upprepad hög svartfrekvens, erkänt "känsligt" mätinstrument, stort underlag av jämförbara data från kommunens samtliga skolor.* Med andra ord sitter vi på ett unikt underlag som utökas för varje kartläggning som genomförs.
Vi har det bästa höstresultatet när det gäller antalet mobbade elever sedan 2017 då alla grundskolor kom med i mätningen.
Gävles grundskolor ligger 40% bättre än rikssnittet som presenterades i forskarrapporten "Utvärdering av metoder mot mobbning" 2011.

- **Kompletterande utbildningar**
  - *Nyanställd personal* inom grund- och gymnasieskolan har erbjudits att ta del av en filminspelning som beskriver arbetet med GM. I filmen finns också ett antal frågeställningar som syftar till att koppla GM till den egna skolans arbete med dessa frågor. Detta är en halvdagsinsats.
  - *Nyanställda skolledare* inom grund- och gymnasieskolan har erbjudits att under en heldag ta del av en filminspelning som beskriver arbetet med GM och att arbeta med den egna skolans systematik och hela skolan ansats. Som stöd i detta arbete har man haft materialet ”Systematiskt kvalitetsarbete GM”.
  - Vi har utbildat ny personal som skall ingå i grundskolornas *Trygghetsteam*. Trygghetsteamerna har till uppgift att stödja och coacha kollegor i det utredande och åtgärdande arbetet. De har även till uppgift att gå in i ”svårare” mobbningsfall. 29 medverkade vid insatsen.
  - Vi har utbildat ny personal som skall verka som *Personalutbildare* på våra grundskolor. Personalutbildarna har ett uttalat ansvar att långsiktigt höja kompetensen i hela personalgruppen på respektive skola.

- **GM implementeras på gymnasieskolan omg. 1**
(Borgarskolan, Polhemsskolan, IM samt Gymnasiesärskolan)
  - Vi har vid tre skilda tillfällen genomfört en halvdagsinsats med personal från Polhemsskolan, Borgarskolan och introduktionsprogrammen. Syftet var att de under respektive skolledares ledning skulle utveckla sin systematik och hela skolans ansats när det gäller trygghetsarbetet på respektive gymnasieskola.

- Det har genomförts en utvärderings- och planeringsdag vid de gymnasieskolor som gick in i GM hösten 2019. Som stöd för att kunna följa upp hur implementeringen har lyckats så har all personal svarat på en enkät. På grund av covid-19 så genomfördes utvärderings- och planeringsdagen i mindre grupperingar på respektive gymnasieskola.
- **GM implementeras på gymnasieskolan omg.2**
(Vasaskolan och Realgymnasiet)
  - Som ett första led i *implementeringen* av GM på Vasaskolan och i Realgymnasiet så har vi genomfört en ”Hela skolan ansats” för all personalen vid dessa skolor. På grund av pandemin så hade vi spelat in en film som beskriver Gävlemodellen och som man fick ta del av och samtidigt arbeta med ett antal frågeställningar i detta ämne.
  - Vi har genomfört heldagsinsatsen ”*Strategimöte 1*”, för skolledare och de personer som skall driva arbetet med Gävlemodellen på Vasaskolan och Realgymnasiet. Insatsen syftar till att skolorna skall inleda arbetet med att bygga upp en systematik och hela skolan ansats som tar stöd i forskningen och skolans olika styrdokument. Ca 30 medverkade.
  - Vi har tillsammans med före detta skoljurist, Anu Sundin, genomfört en heldagsutbildning för skolledare och de personer som skall ingå i *Trygghetsteamet*. Trygghetsteamet bör bestå av personal med specialkompetens (specialpedagog, skolsköterska, kurator m.fl.) och pedagoger. Trygghetsteamets uppgift är att gå in i mer komplicerade mobbningsfall och att ge stöd till kollegor när det gäller det utredande och åtgärdande arbetet, gällande kränkningar och trakasserier. Ca 20 medverkade.
  - Vi har genomfört en heldagsutbildning för de som skall verka som *Personalutbildare*. Personalutbildarna skall stödja skolans ledning när det gäller att höja kompetensen och hålla dessa frågor levande bland *all* personal på respektive skola.

- Vi har genomfört insatsen ”*Strategimöte 2*”, vilket är den sista insatsen av höstens implementering av GM på Vasaskolan och Realgymnasiet. Insatsen vände sig till skollära, Trygghetsteam och Personalutbildare. Med stöd av resultatet från höstens kartläggning så fortsatte de arbetet med att bygga upp sin systematik och hela skolan ansats.
- BIG har utvärderat *helheten* när det gäller implementering av GM på Vasaskolan och Realgymnasiet hösten 2020. Man skattar *innehållet* i insatsen till 4,9 på en 5 gradig skala.
Man skattar *upplägget* av insatsen till 4,8 på en 5 gradig skala.
Man skattar *utdelat material* till 4,9 på en 5 gradig skala.
Man skattar *kursledningen* till 4,9 på en 5 gradig skala.

Främjande arbete med normkritiskt perspektiv

Vi har under året genomfört ett specialanpassat utbildningstillfälle i främjande arbete för all personal på Gefle montessoriskola

Sociala medier

- BIG har föreläst om barns liv på nätet vid Tallbackens skolas föräldramöte i årskurs f-6.
- Vi har genomfört en digital utbildningsinsats om barn och ungdomars livsvillkor på nätet. Målgruppen var familjehemsföräldrar, vilka arbetar på uppdrag av familjehemsenheten i Gävle.

Orosamtal med föräldrar

Utbildningen ”Tala om oron” genomförs i samarbete med socialtjänsten och syftar till att ge redskap för hur skolpersonal talar med föräldrar när man känner oro för deras barn. Syftet är också att ge en fördjupad kunskap om anmälningsplikten och socialtjänstens stödinsatser.

- Vi har genomfört ett utbildningstillfälle för skolans personal. Utvärdering visar att deltagarna värderar insatsens innehåll till 4.0 och upplägg till 3.6 på en fyrgradig skala.
- Vi har genomfört ett utbildningstillfälle för förskolans personal. Utvärderingarna visar att deltagarna värderar insatsens innehåll till 4,0 och upplägget till 3,9 på en fyrgradig skala.
- Vi har genomfört utbildningen för all personal på Fridhemsskolan, Östers förskola, Sofiedalsgårdens förskola och Lergökens förskola.

Insatser Tryggare Fritid

Vuxenvandring

Att vara vuxenvandrare innebär att finnas till hands för ungdomar som stöd, samt att vara en god förebild. Det handlar om att bry sig, inte bara om sina egna barn utan också om andras.

När vuxna finns mitt ibland ungdomar på gator och torg sent på kvällar och nätter, får det en lugnande effekt på hela miljön.

- Vi arrangerade under våren en utbildningskväll för Gävles vuxenvandrare där polisen och representant från socialtjänstens fältgrupp deltog och pratade om nödvärn, lag och rätt. Vi diskuterade också vuxenvandrades roll och uppdrag.
- Under våren bjöd BIG i samarbete med Drogfri skola och representant från socialtjänstens fältgrupp in Gävles vuxenvandrare till utbildningskväll på temat ungdomar och droger.
- BIG har i samarbete med polisen bjudit in boende i Andersberg till en informationsträff om vuxenvandring.

- Representanter från Gävles vuxenvandrargrupper har under året haft kontinuerlig kontakt med BIG kring olika frågeställningar kopplade till vuxenvandring. I år har fokus varit på hur arbetet ska ske, utifrån restriktioner kring covid-19.
- BIG har vid några tillfällen under året medverkat vid vuxenvandringar i kommunen.

Samordning vid riskhelger

BIG har haft ett samordningsansvar vid ”riskhelgerna”, sista april och skolavslutningskvällarna. I år samordnade BIG och enhetschefen för förebyggandeenheten två förvandringarna i samband med skolornas olika avslutningskvällar. Gårdsplanen utanför våra lokaler har fungerat som samlingspunkt för deltagarna. Medverkade dessa kvällar gjorde frivilliga som arbetade ideellt, vuxenvandrargrupper, polisen, socialtjänstens fältassistenter, drogsamordnaren, fritidsledare, kyrkan, representanter från Livsmiljö Gävle, väktare med flera. Vid sista april medverkade ca 45 personer och på de tre skolavslutningskvällarna mellan 40-90 personer.

Socialt arbete i samarbete med idrottsrörelsen

- Vi har på uppdrag av Gefle IF utbildat ett tjugotal ungdomar som under sommaren arbetade som ledare på ”Gavlis Summer Camp”. En sommarlovsaktivitet för barn i mellanstadieåldern. Deltagarna uttryckte vid utvärderingen att utbildningen gav bra verktyg för att kunna genomföra sitt arbete.
- Vi har tillsammans med socialtjänstens fältarbetare besökt ”Gavlis summercamp” för att stötta deras ledare i sitt viktiga arbete under lägret.
- BIG har under sommaren besökt olika barn och ungdomsaktiviteter och delat ut material om var man som ung kan få hjälp vid utsatthet för våld.

Fritidsgårdarna

- BIG har medverkat vid de regelbundna föreståndarträffarna som Livsmiljö Gävle arrangerar.
- BIG har medverkat vid fritidsgårdarnas redovisningar av deras verksamheter samt i avtalsprocessen.

- Under året har ”Frukostträffen” fortsatt. Insatsen vänder sig till fritidsgårdarnas föreståndare och syftet är att de skall få möjlighet att diskutera aktuella frågor utifrån sina respektive verksamheter tillsammans med representant från BIG. Träffarna sker en gång i månaden. BIGs representant har också träffat enskilda föreståndare för samtal kring deras verksamheter.
- BIG har tillsammans med Livsmiljö Gävle skapat en strategi för hur personalen på fritidsgårdarna ska få handledning. Fritidsgårdarnas föreståndare har fått handledning av extern part och arbetsgrupperna på respektive fritidsgård kommer att få handledning i början av 2021.
- BIG har haft ett flertal möten med fritidsgårdarnas föreståndare med anledning av Covid-19 och anpassning av fritidsgårdarnas arbete och deras besökare.

Övriga insatser under året

- Vi har under året, deltagit vid flera utbildningar och nätverksträffar, på temat våldsförebyggande arbete.
- En representant i BIGs arbetsgrupp har i sin roll som nätverksledare i socialtjänstens nätverkslag genomfört ett antal nätverksmöten. En nätverksledare har till uppgift att, utifrån beställarens önskemål, leda komplexa möten. Beställaren kan till t.ex. vara en förälder eller en klient på socialtjänsten. Vid nätverksmötet samlas de personer som beställaren önskat bjuda in, för att prata om ett, för mötet givet syfte.
- BIG har i samarbete med socionomen på familjecentralen i Sätra genomfört Trygghetscirkeln för rektor och biträdande rektorer vid Sätra förskoleområde.
- BIG har som en av representanterna i arbetsgruppen för ”Shanazi hjältar” haft möten med projektledaren och arbetsgruppen för att planera uppstarten och genomförandet av projektet Shanazi hjältar. Insatsen syftar till att utbilda unga män, med uppväxt och bakgrund i hederskontext, i frågor som bland annat rör mänskliga rättigheter och barnkonventionen. De utbildade kommer sedan att fungera som ambassadörer mot hedersförtryck.

- En representant i BIGs arbetsgrupp har under året lett barngrupp på förebyggande enhetens verksamhet Grinden. Här får barn, som bland annat lever i en familj med missbruk, en möjlighet att träffa andra barn i samma situation för att prata om sina upplevelser och hitta på roliga saker tillsammans.
- BIG och medlaren Eva-Lena Nordin har, efter önskemål från ungdomspolisen, tillsammans genomfört ett medlande samtal kring hot och kränkningar på nätet. Till samtalet bjöds alla inblandade barn med föräldrar in för att prata om det som inträffat. Det blev ett lyckat och framåtsyftande möte.
- Vi har tillsammans med enheten för Social hållbarhet och Medborgarskolan tagit fram kortfilmer och skriftligt material på temat unga som utsätts för våld. Filmerna och materialet riktar sig både till ledare i föreningslivet och till ungdomar.
- BIG har vid ett antal tillfällen under året agerat samtalsledare under ett arrangemang som kallas killmiddag. Ensamkommande ungdomar och unga vuxna pojkar och män var inbjudna av Rädda Barnen och Bilda, för middag och samtal kring hur det är att vara man, känslor, skörhet mm.
- BIG har deltagit i de olika stadsdelarnas områdesgruppsmöten. Där träffas olika föreningar och andra aktörer för att samverka kring trygghetsskapande insatser i området. BIG har en representant med i styrgruppen för dessa nätverk.
- BIG har deltagit vid trygghetsdialog som genomförts i olika stadsdelar. Vi medverkade vid trygghetsvandringen som genomfördes i Sätra.

Gävle den 17 december 2020

Nanny Hörnqvist
Välfärd Gävle

Pelle Matton
Utbildning Gävle

Jonas Norström
Pettersson
Livsmiljö Gävle

BIG
www.gavle.se/big